

ניהול מדיניות מקרו כלכלית שיקולים מחזוריים וארוכי טווח

האגודה הישראלית לכלכלה

ד"ר קרנית פלוג, נגידת בנק ישראל

18.05.2016

ניהול המדיניות המקרו-כלכלית

מדיניות ארוכת
טווח

מדיניות מחזורית
(טווח קצר)

מדיניות
כלכלית

מדיניות פיסקלית/
מבנית/רפורמות

מדיניות
פיסקלית

מדיניות
מוניטרית

צמיחה מכלילה ובת קיימא

איזון בין תמיכה
בצמיחה
להפחתת החוב
הציבורי

יציבות מחירים
ותמיכה
בצמיחה
ובתעסוקה

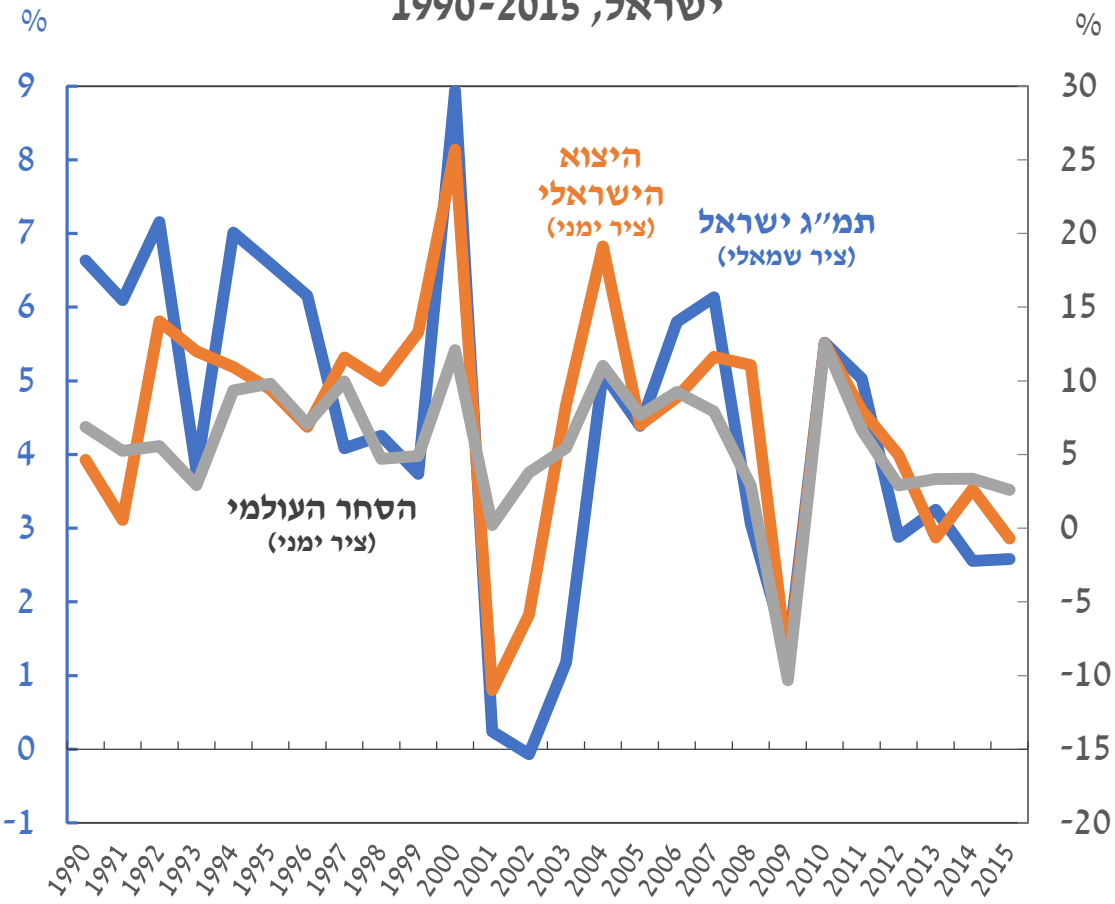
מטרות
המדיניות

המדיניות המוניטרית מספקת מרחב פעולה למדיניות הפיסקלית על
מנת להתמודד עם האתגרים ארוכי הטווח וגם קצרי הטווח

יחסי
הגומלין

הסביבה הגלובלית

שיעור הצמיחה בסחר העולמי וביצוא והתוצר של ישראל, 1990-2015

מצב הכלכלה הגלובלית:

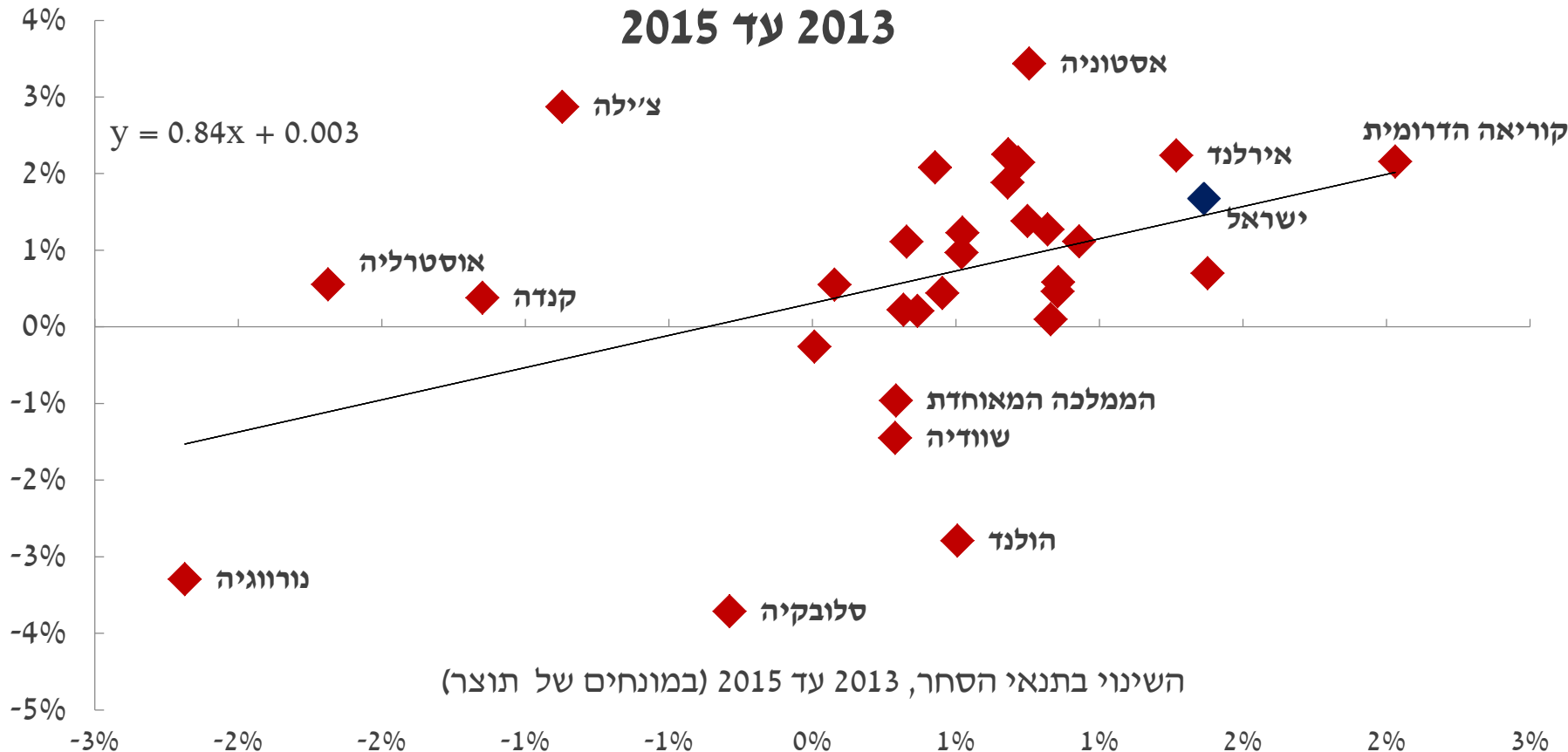
- צמיחה מתונה
- סחר עולמי חלש
- מחירי אנרגיה וסחורות ירדו
- והתייצבו לאחרונה
- מדיניות מוניטרית מאוד מרחיבה

השיפור בתנאי הסחר הוביל לשיפור משמעותי בחשבון השוטף

השפעת שינוי בתנאי הסחר על החשבון השוטף, 2013 עד 2015

אחוז השינוי
בחשבון השוטף
(במונחי תוצר)

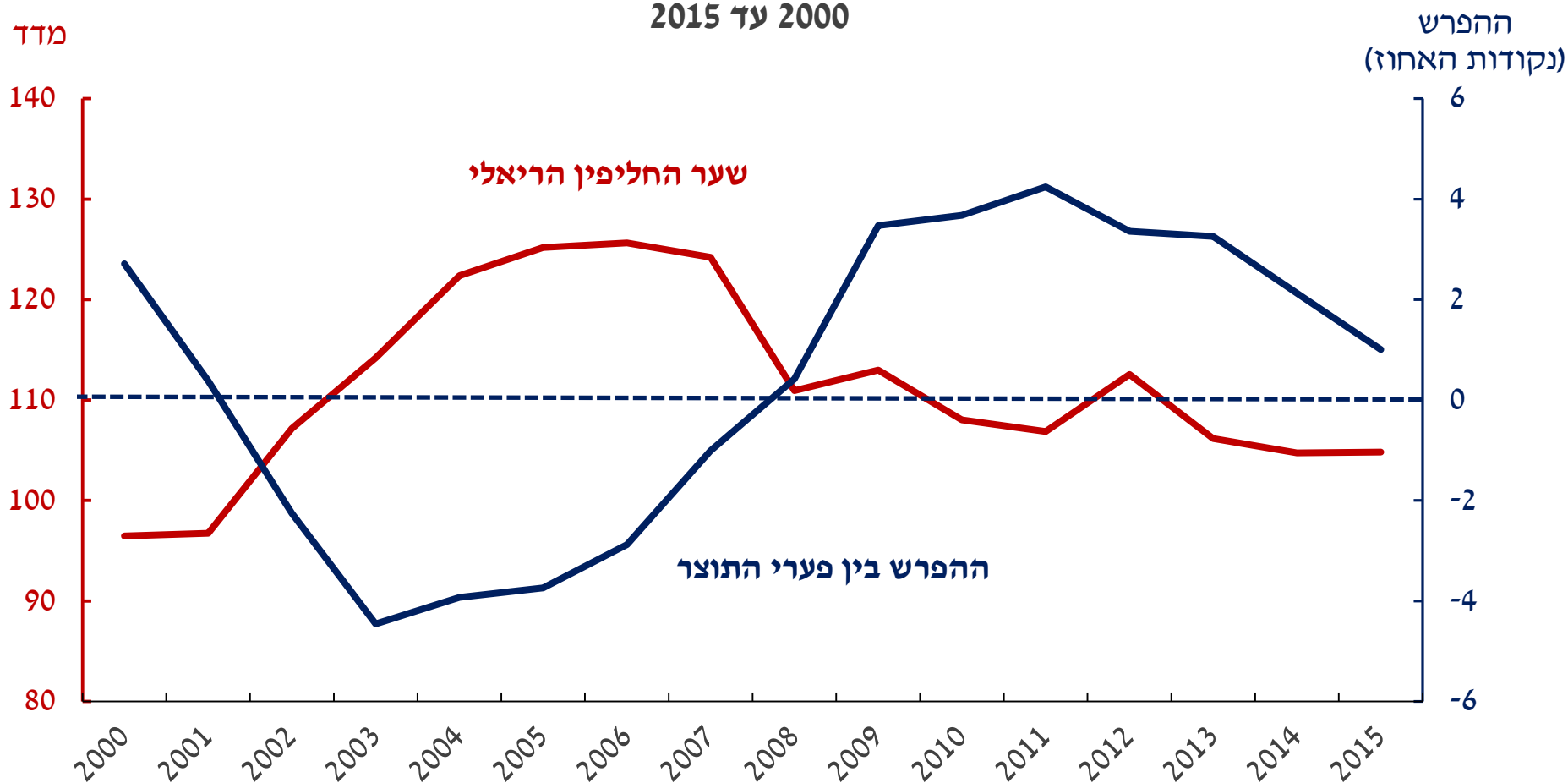
השינוי בתנאי הסחר, 2013 עד 2015 (במונחים של תוצר)

*תוצאות המבחן הסטטיסטי: יש קשר מובהק.
**ארה"ב הושמטה (מדינה גדולה).

צמצום יתרונה של ישראל מבחינת צמיחה פועל להחלשת הכוחות הפועלים לייסוף ריאלי

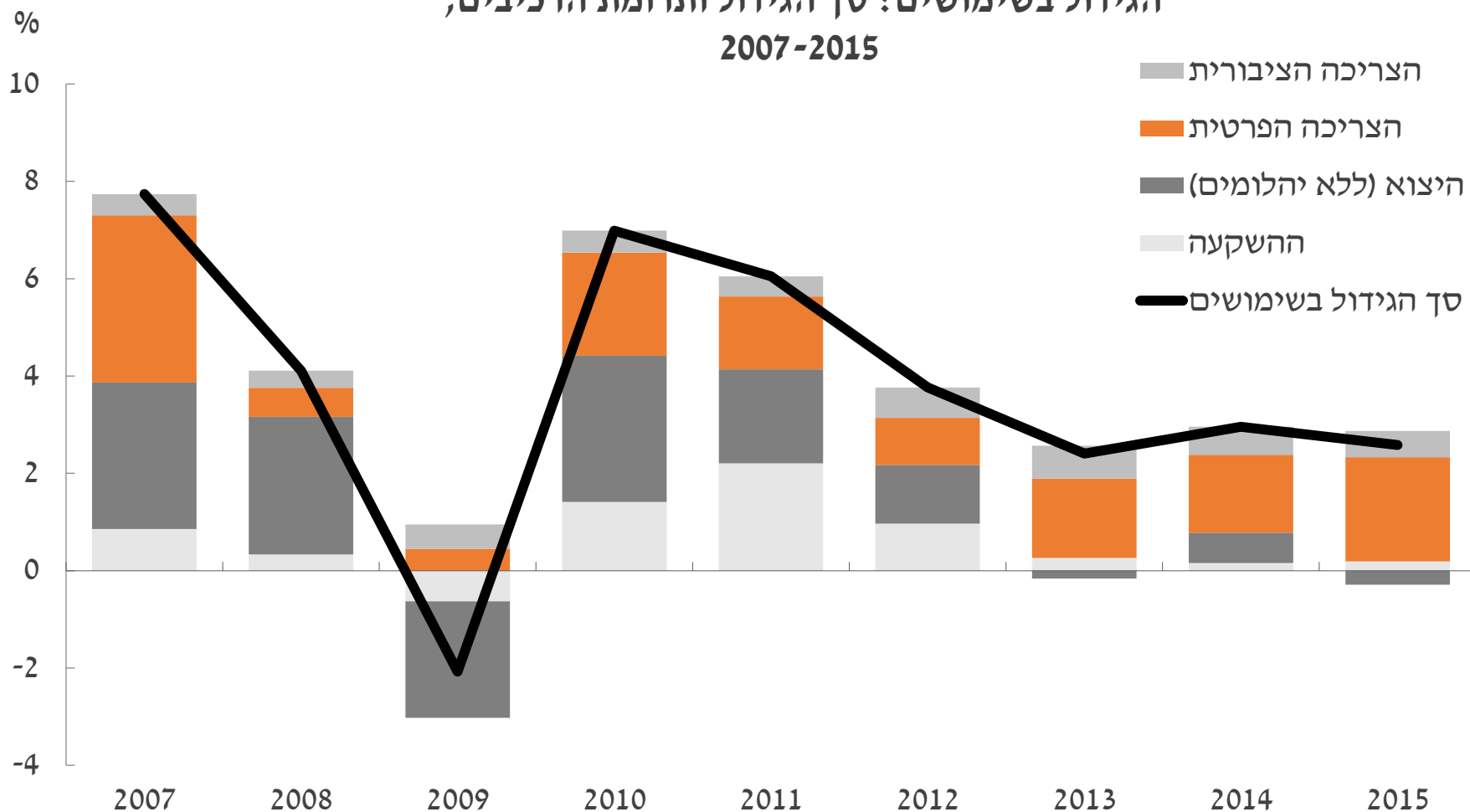
ההפרש בין פער התוצר בישראל לפער הממוצע ב-OECD ושער החליפין הריאלי, 2000 עד 2015

שינוי מבני במרכיבי הצמיחה – הובלה של הצריכה הפרטית לעומת קיפאון ביצוא

הגידול בשימושים: סך הגידול ותרומת הרכיבים,
2007-2015

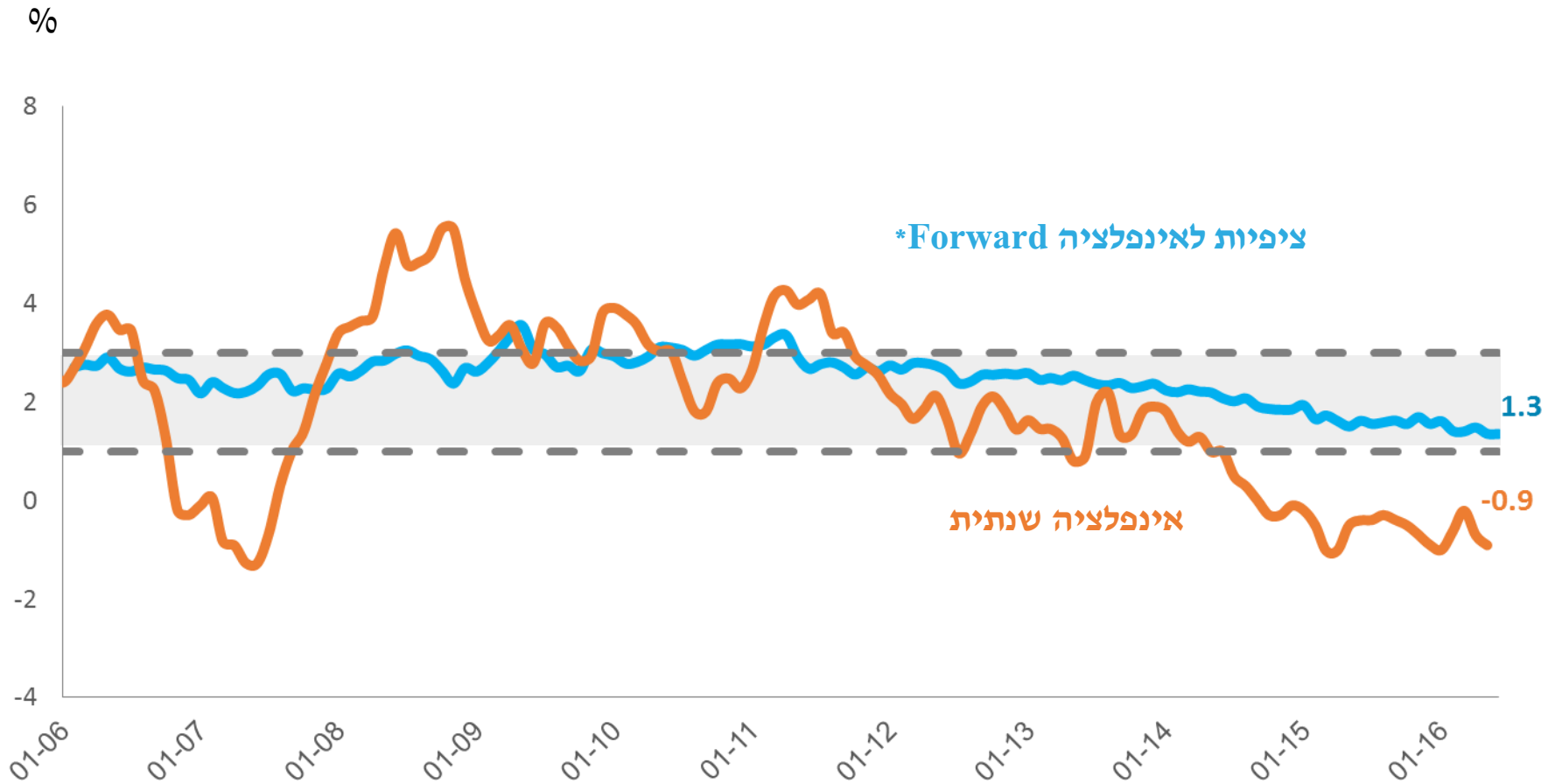

המדיניות המוניטרית

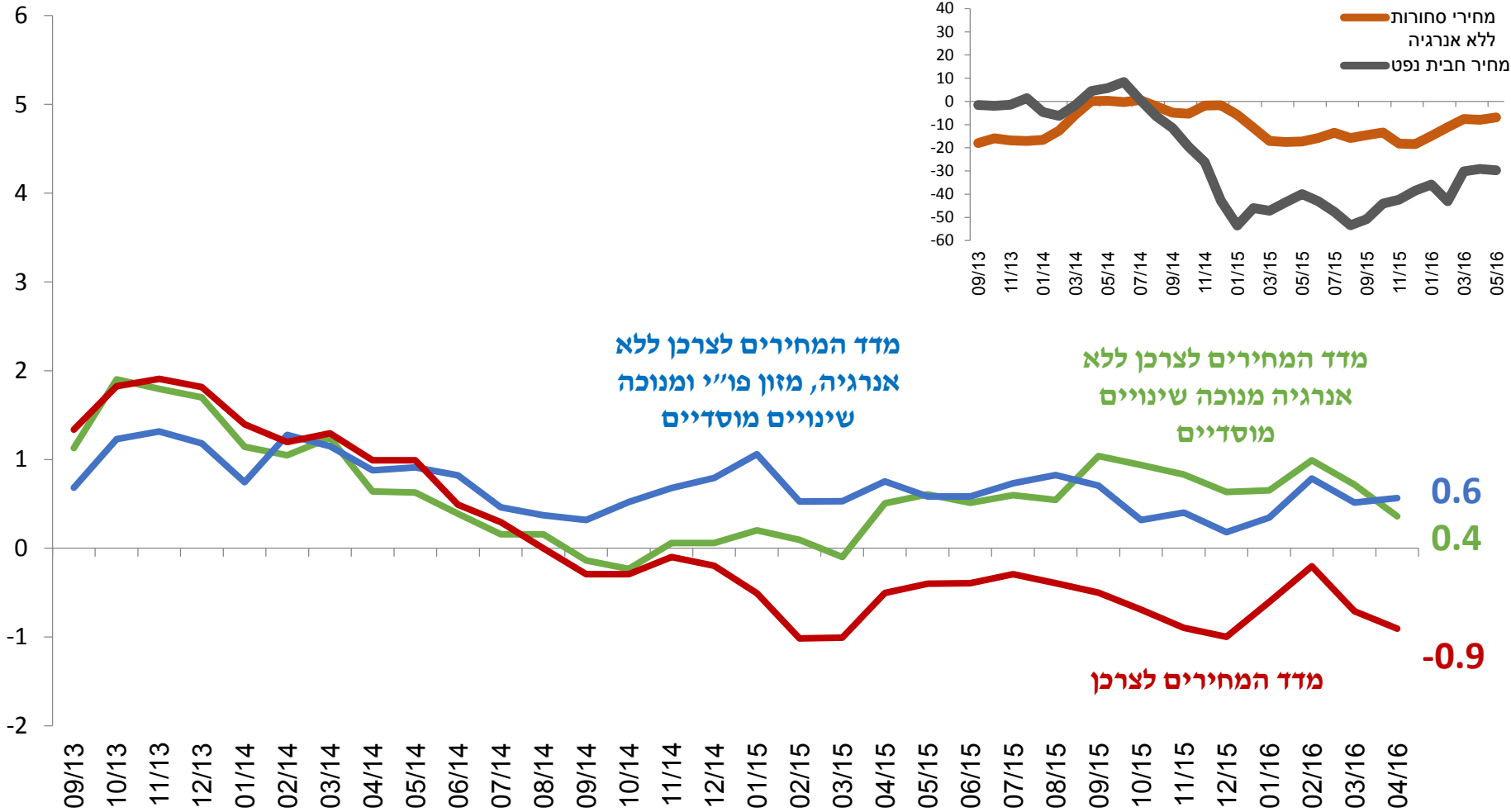
האינפלציה בפועל והציפיות לאינפלציה

2006-2016

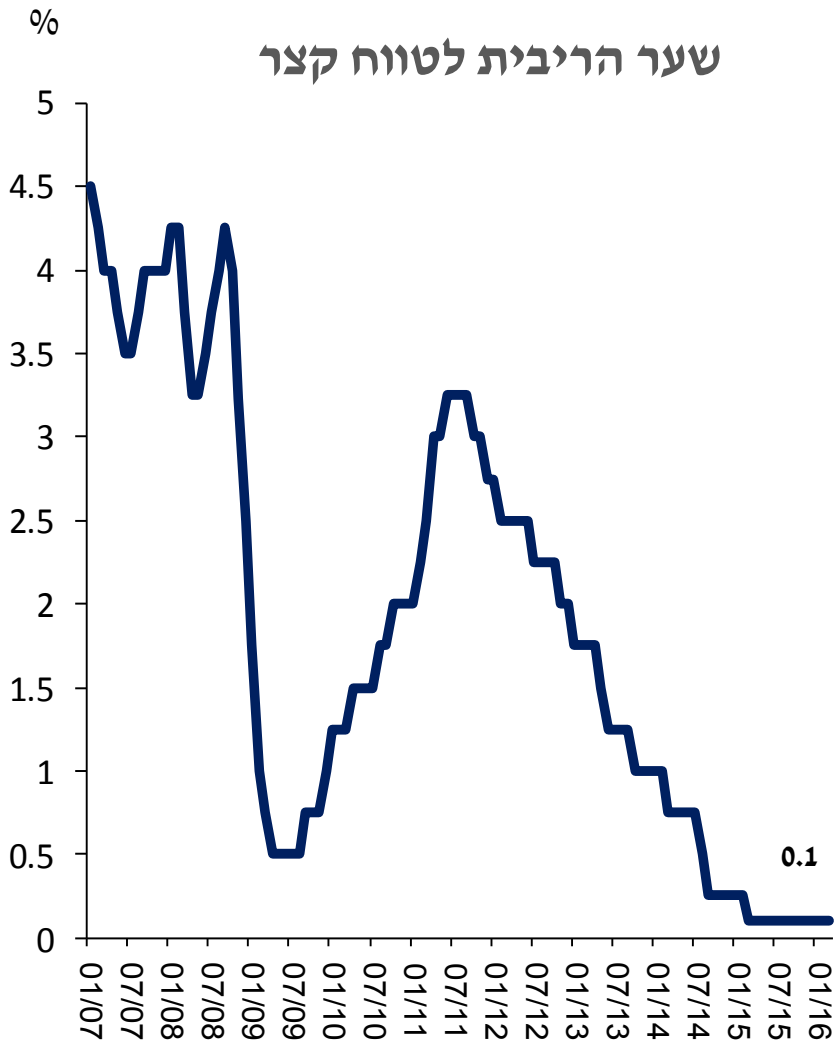
* ציפיות Forward 3-5 שנים

האינפלציה בניכוי סעיפי אנרגיה ורגולציה

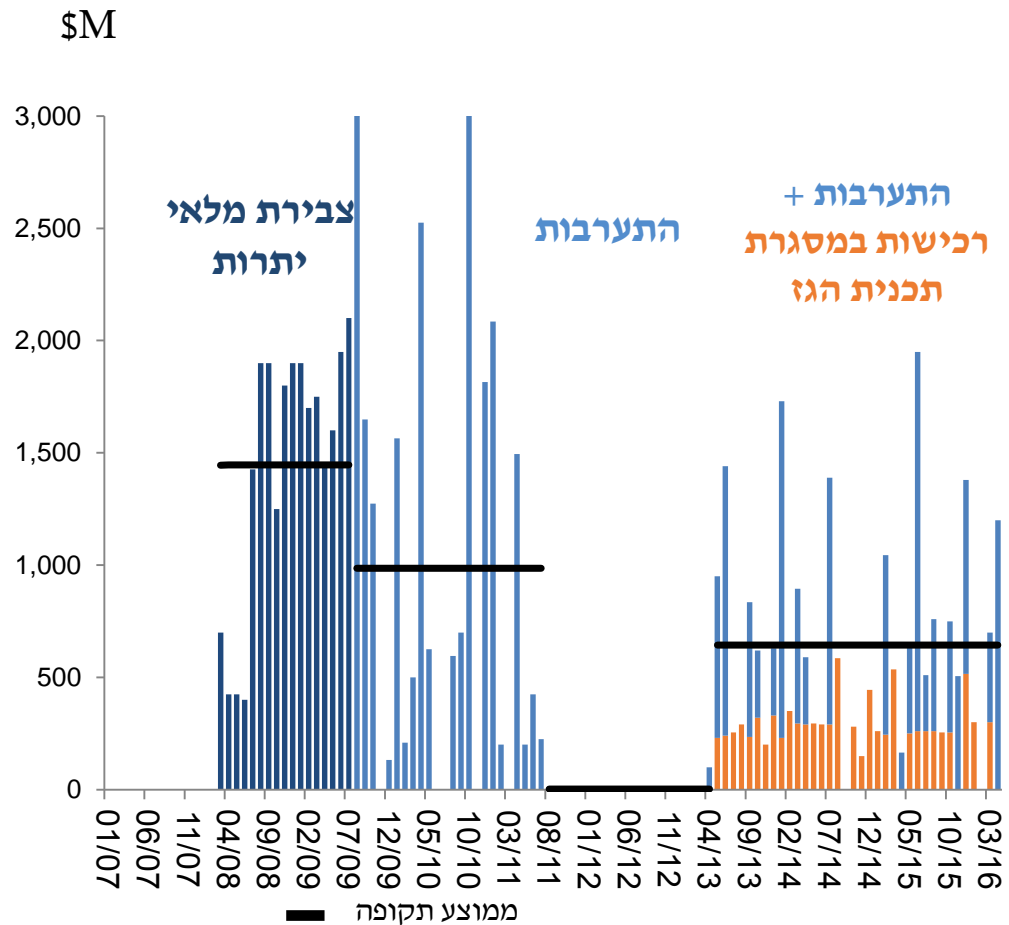

שער הריבית לטווח קצר

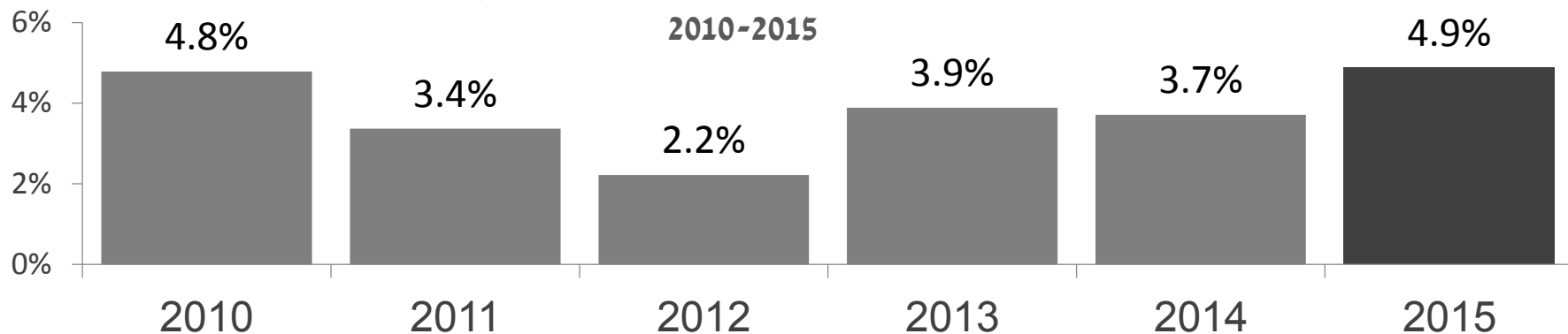
רכישות מטבע חוץ

הגידול בצריכה הפרטית ובאשראי הצרכני היו מהערוצים הבולטים שבהם השפיעה המדיניות המוניטרית

הצריכה הפרטית, ש"ש שנתי, מחירים קבועים, 2010-2015

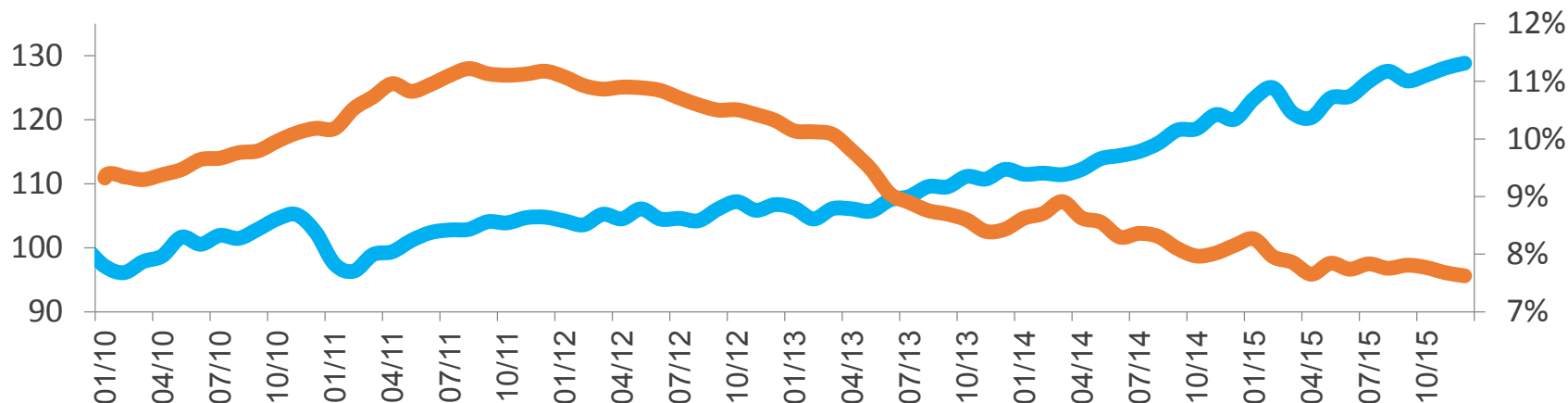
ירידה במחיר האשראי

(ריביות עו"ש וחח"ד, ממוצע 3 חודשים*)

עלייה בהיצע האשראי

(יתרת האשראי שאינו לדיור, מחירים קבועים)

מדד
100=12/2009

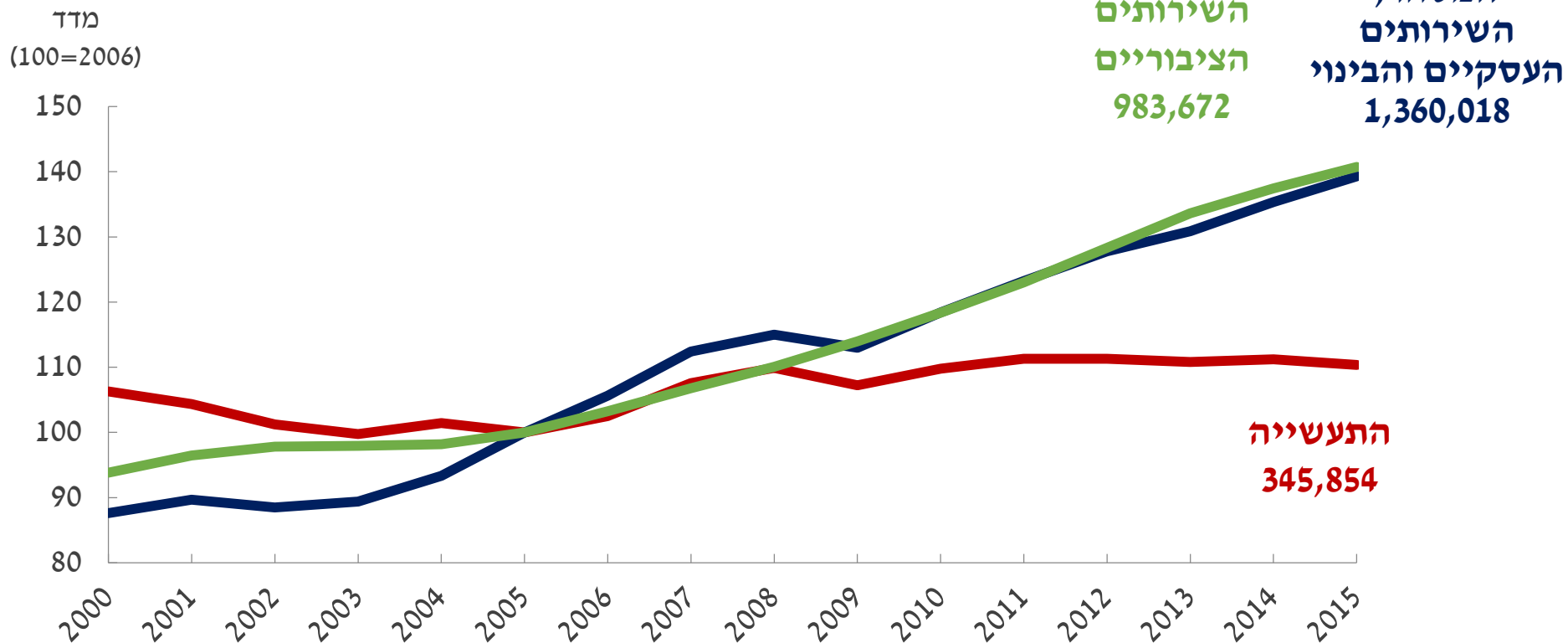
*חשבון חוזר דביטורי

המעבר לצמיחה מובלת צריכה השתקף בגאות בשוק העבודה ובהרכבו הענפי

מדד למשרות שכיר בענף התעשייה, בענפי המסחר, השירותים העסקיים
והבינוי, ובענפי השירותים הציבוריים,

2000-2015

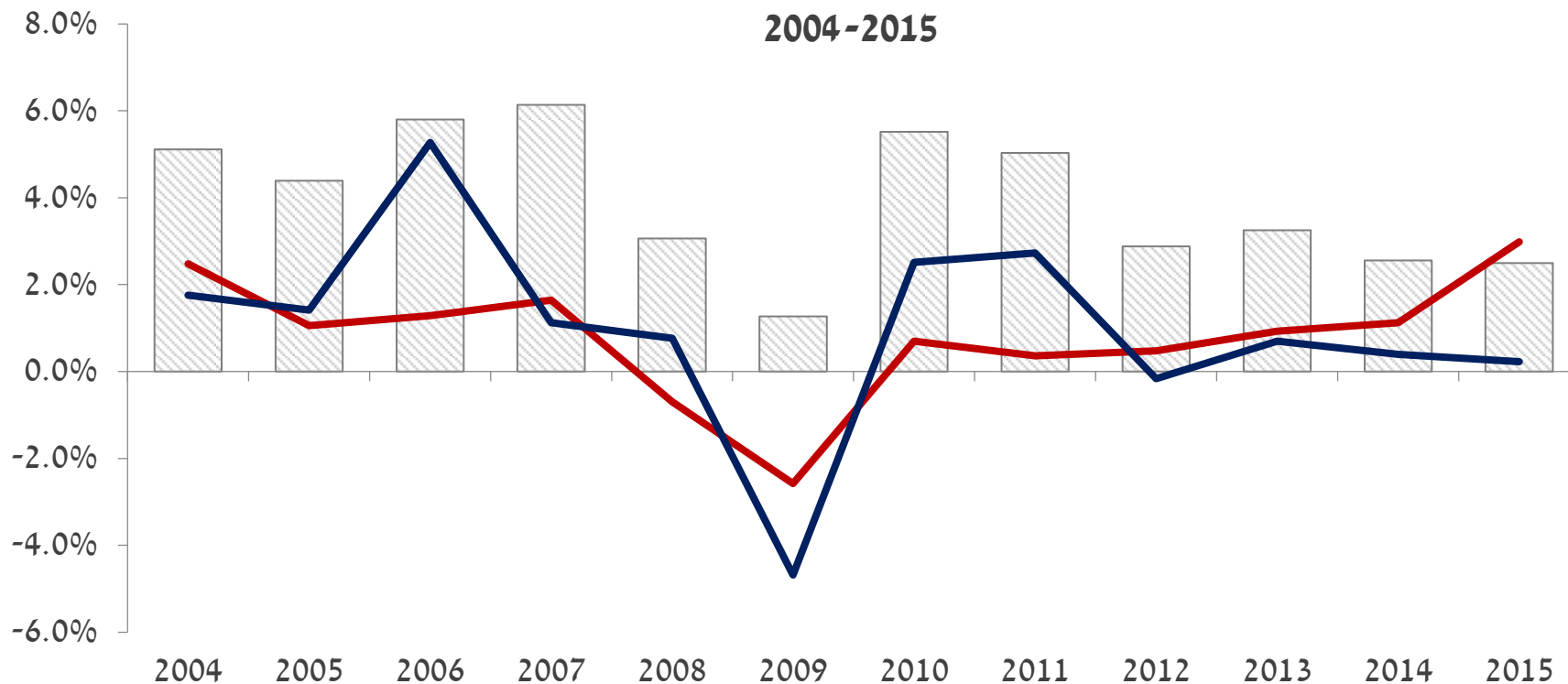

העלייה בשכר הריאלי מנקודת הראות של העובדים גדולה מהעלייה בעלויות העבודה של המעסיקים

שיעור השינוי בעלות הריאלית לשעת עבודה, שיעור השינוי בשכר הריאלי לצרכן, ושיעור הצמיחה של התוצר המקומי הגולמי,

2004-2015

- שיעור צמיחה - תוצר מקומי גולמי
- שיש בשכר הריאלי לצרכן
- שיש בעלות הריאלית לשעת עבודה ליצרן

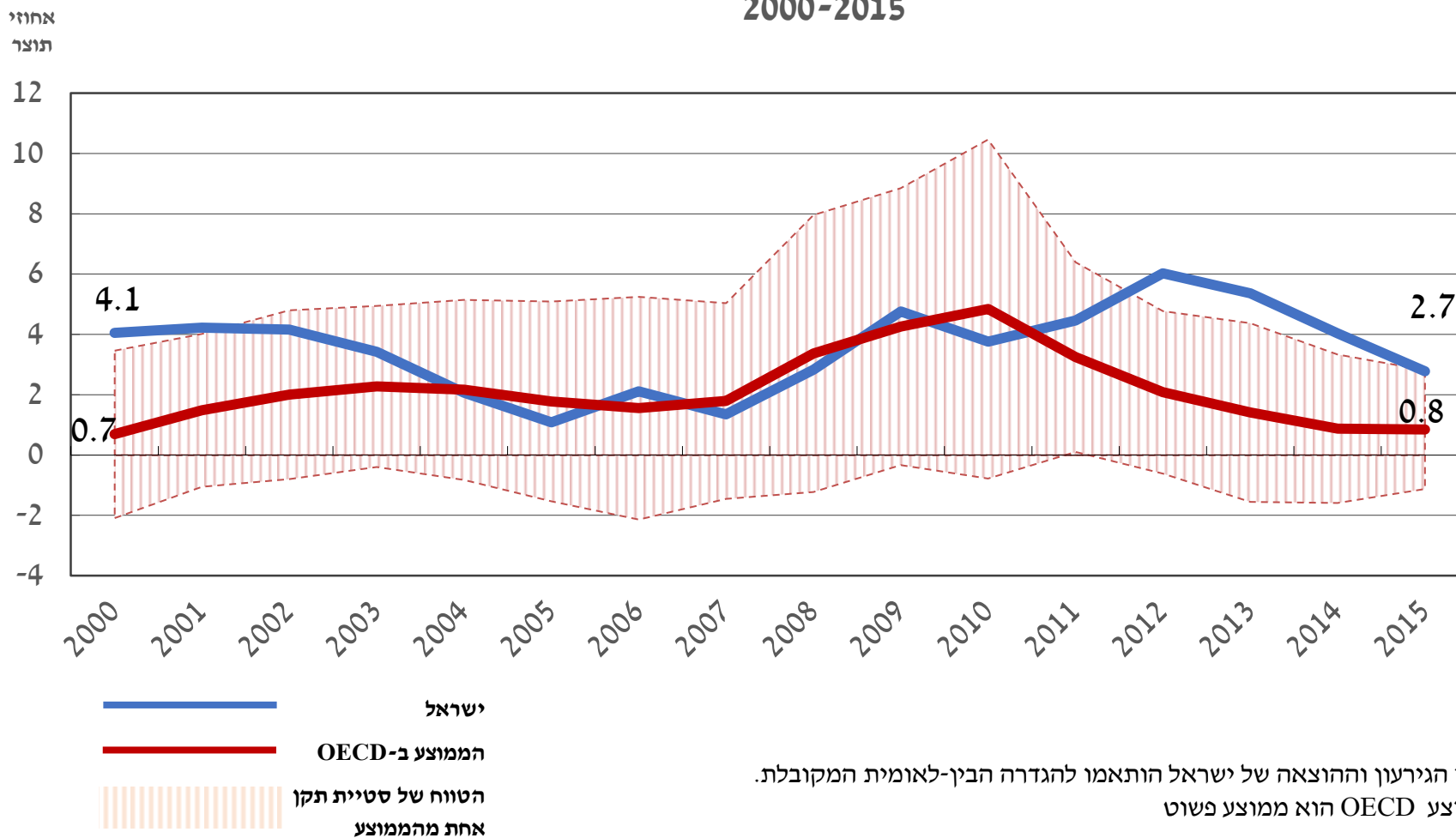

המדיניות הפיסקאלית

הגירעון מנוכה המחזור ירד אך רמתו עדיין גבוהה בהשוואה למדינות המפותחות

הגירעון מנוכה המחזור בישראל בהשוואה לממוצע ב-OECD
2000-2015

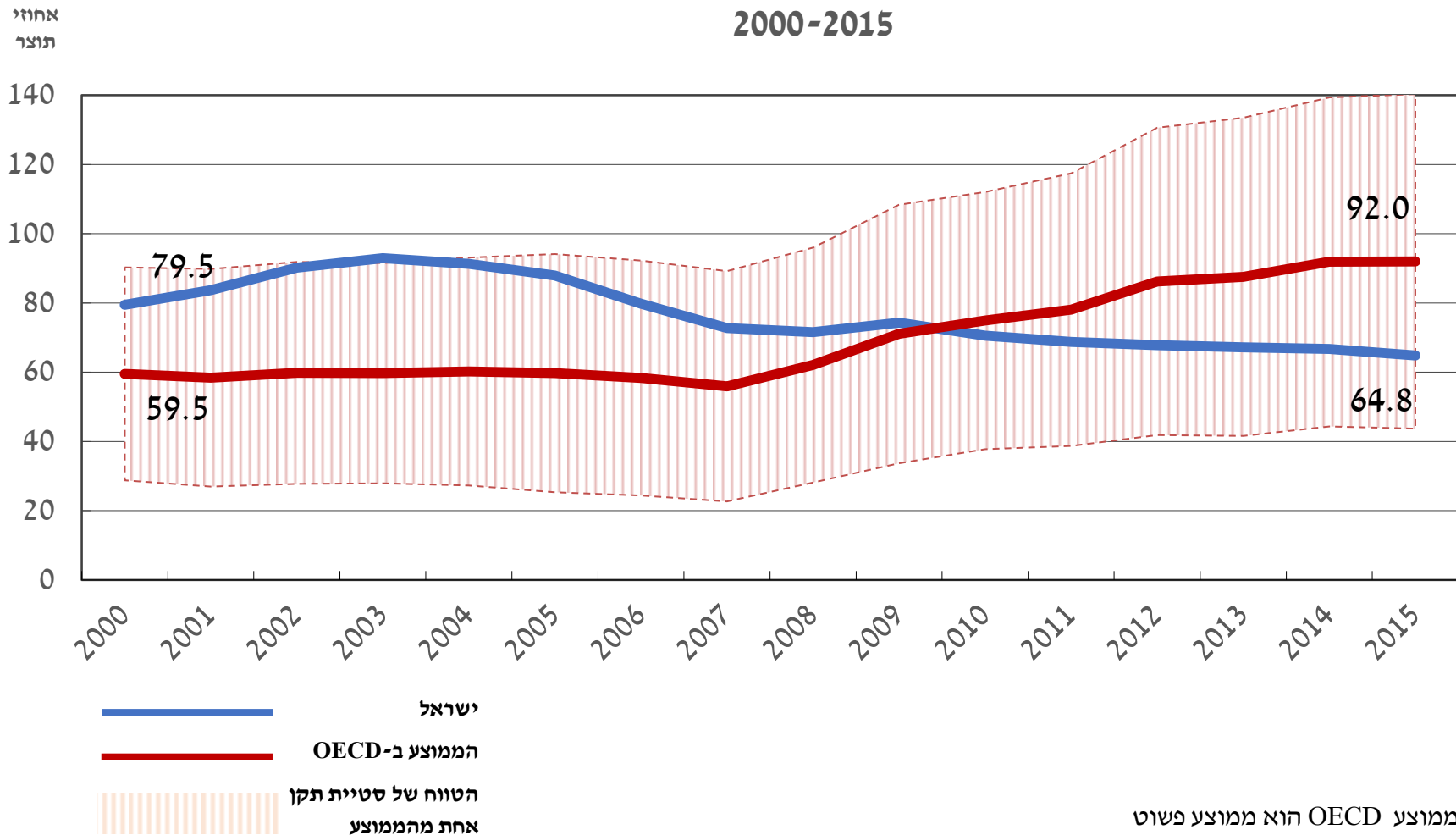

*נתוני הגירעון וההוצאה של ישראל הותאמו להגדרה הבין-לאומית המקובלת.
 **ממוצע OECD הוא ממוצע פשוט

הורדת נטל החוב הציבורי מחזקת את יכולת הממשלה, בהינתן האטה במשק, לנקוט הרחבה פיסקלית

החוב הציבורי (ברוטו) בישראל בהשוואה לממוצע ב-OECD
2000-2015

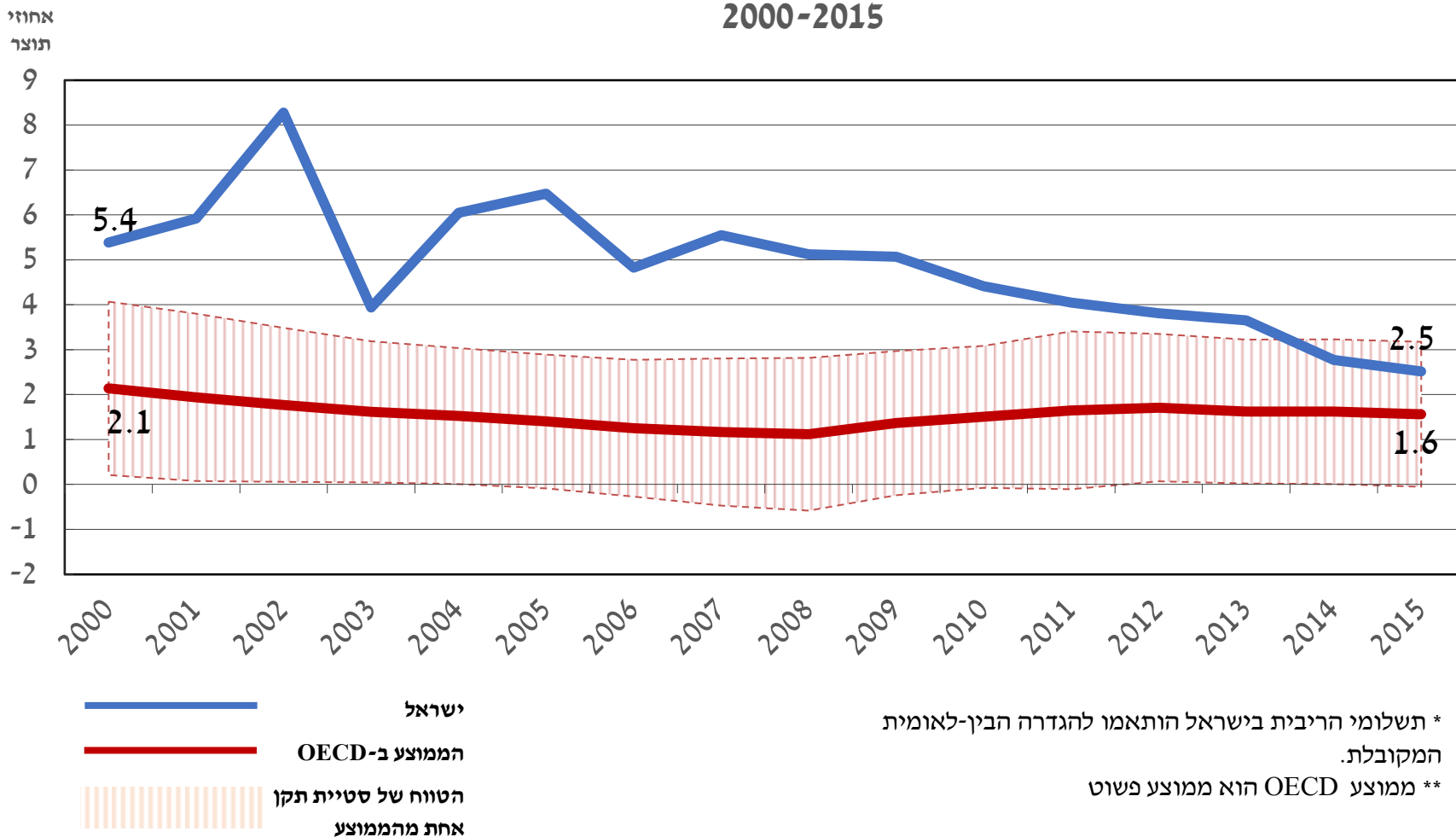

**ממוצע OECD הוא ממוצע פשוט

הריביות הנמוכות בעולם והורדת החוב הציבורי אפשרו להוריד את נטל תשלומי הריבית; מ-2010 הממשלה פינתה מקורות בסך כ-20 מיליארד שקלים

נטל תשלומי הריבית על החוב הציבורי בישראל וב-OECD
2000-2015

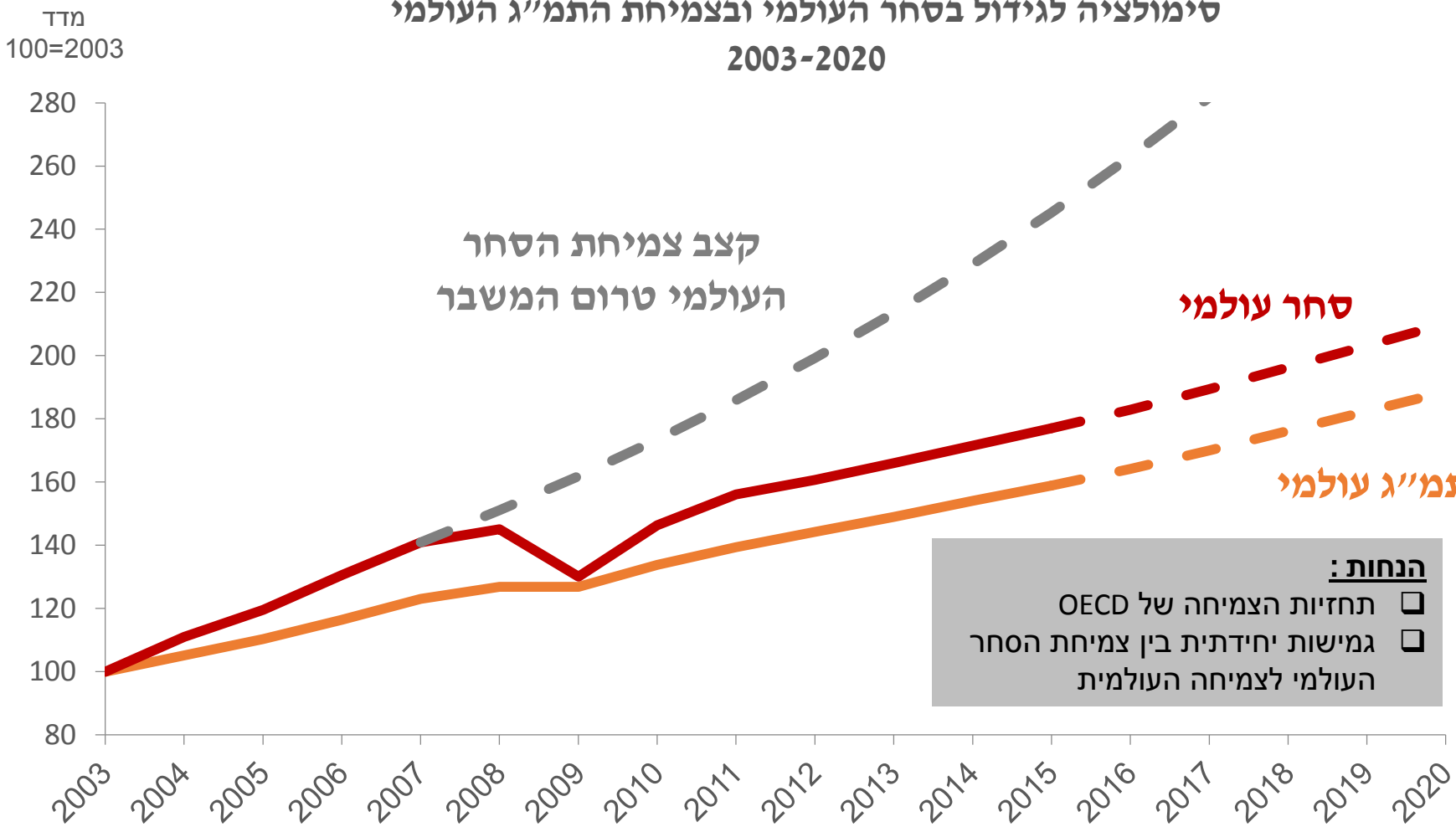
המדיניות הכלכלית לטווח הארוך

הסחר העולמי צפוי לצמוח באופן מתון יותר בשנים הקרובות בהשוואה למגמה לפני המשבר

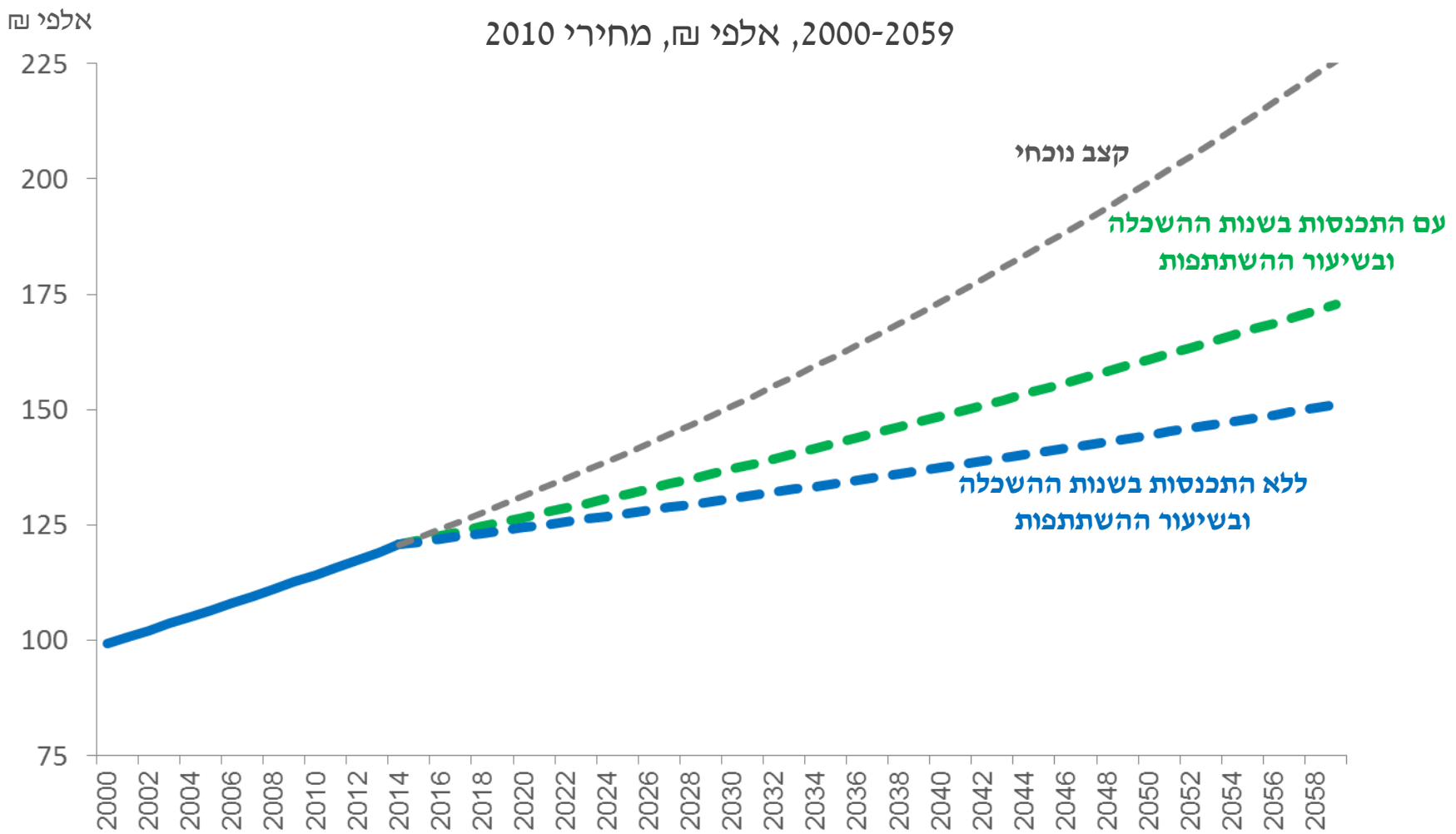
סימולציה לגידול בסחר העולמי ובצמיחת התמ"ג העולמי 2003-2020

קצב הצמיחה בעשורים הבאים צפוי להאט משמעותית עקב המגמות הדמוגרפיות ומיצוי תרומת העלייה בהשכלה

סימולציה לצמיחת התוצר לנפש בתרחישים שונים

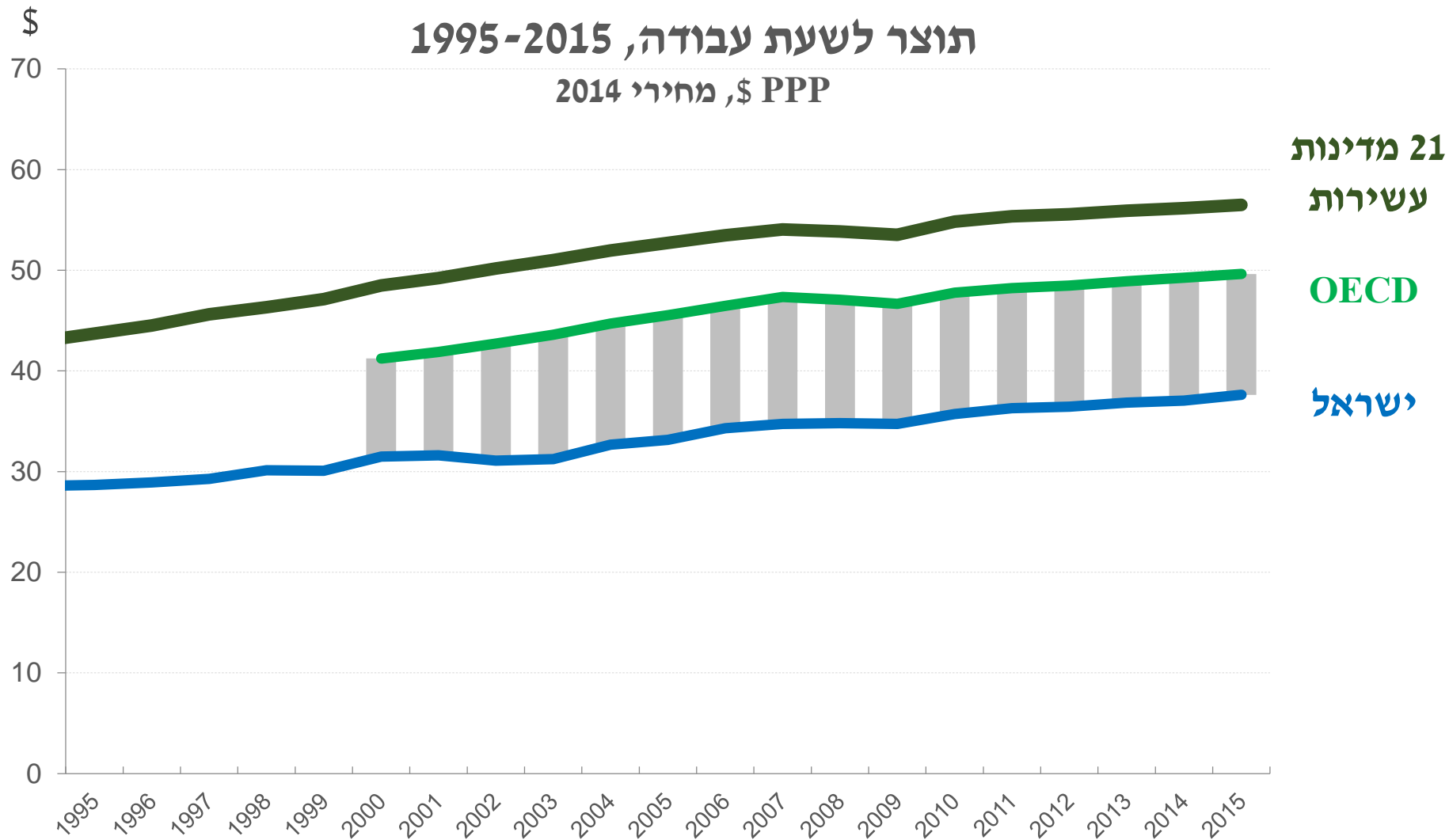
2000-2059, אלפי ₪, מחירי 2010

פריון

ישראל לא סוגרת את פער הפריון ממדינות ה-OECD

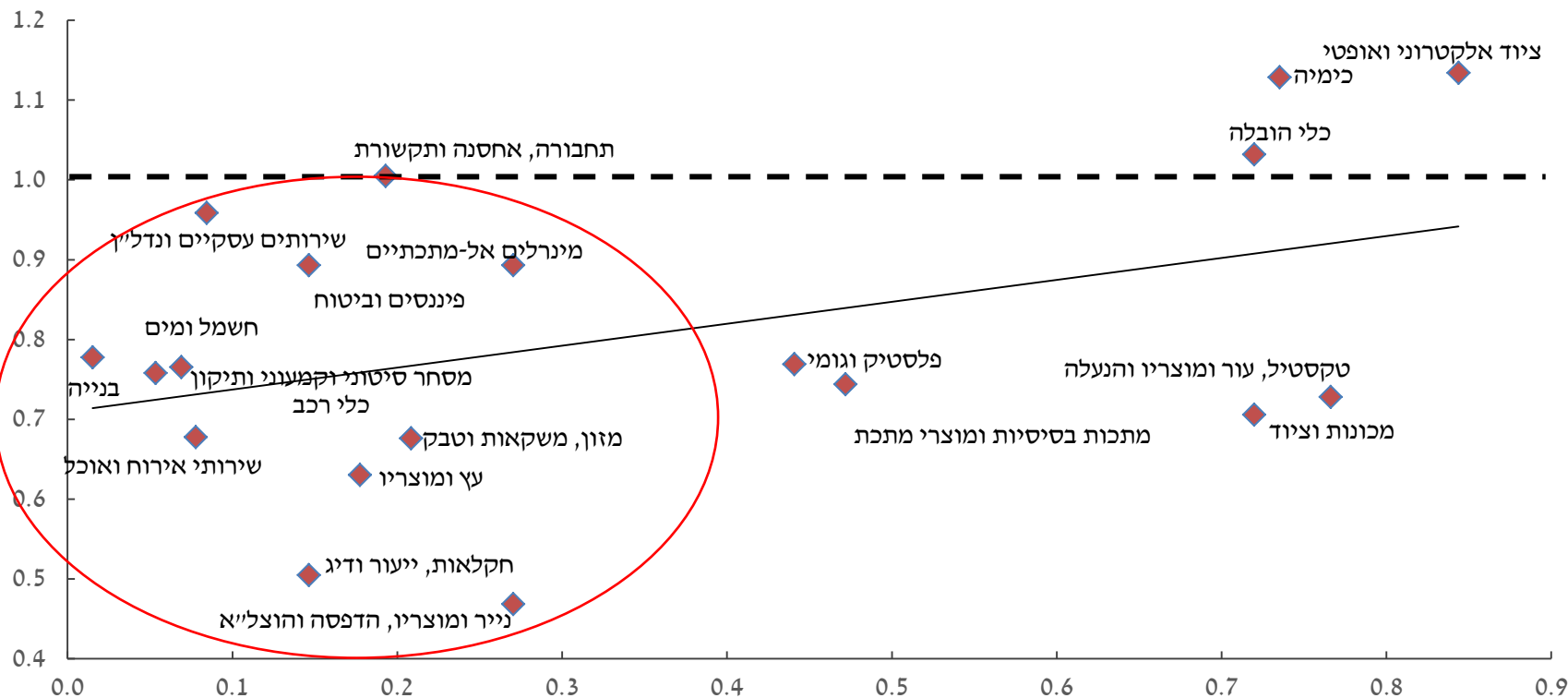

פער הפרייון לעובד גדול במיוחד בענפים המייצרים לשוק המקומי ואינם חשופים לתחרות מחו"ל

היחס בין פרייון העבודה הענפי בישראל לפרייון הממוצע ב-OECD מול שיעור היצוא החזוי של הענף בישראל, 2010

יחס הפרייון

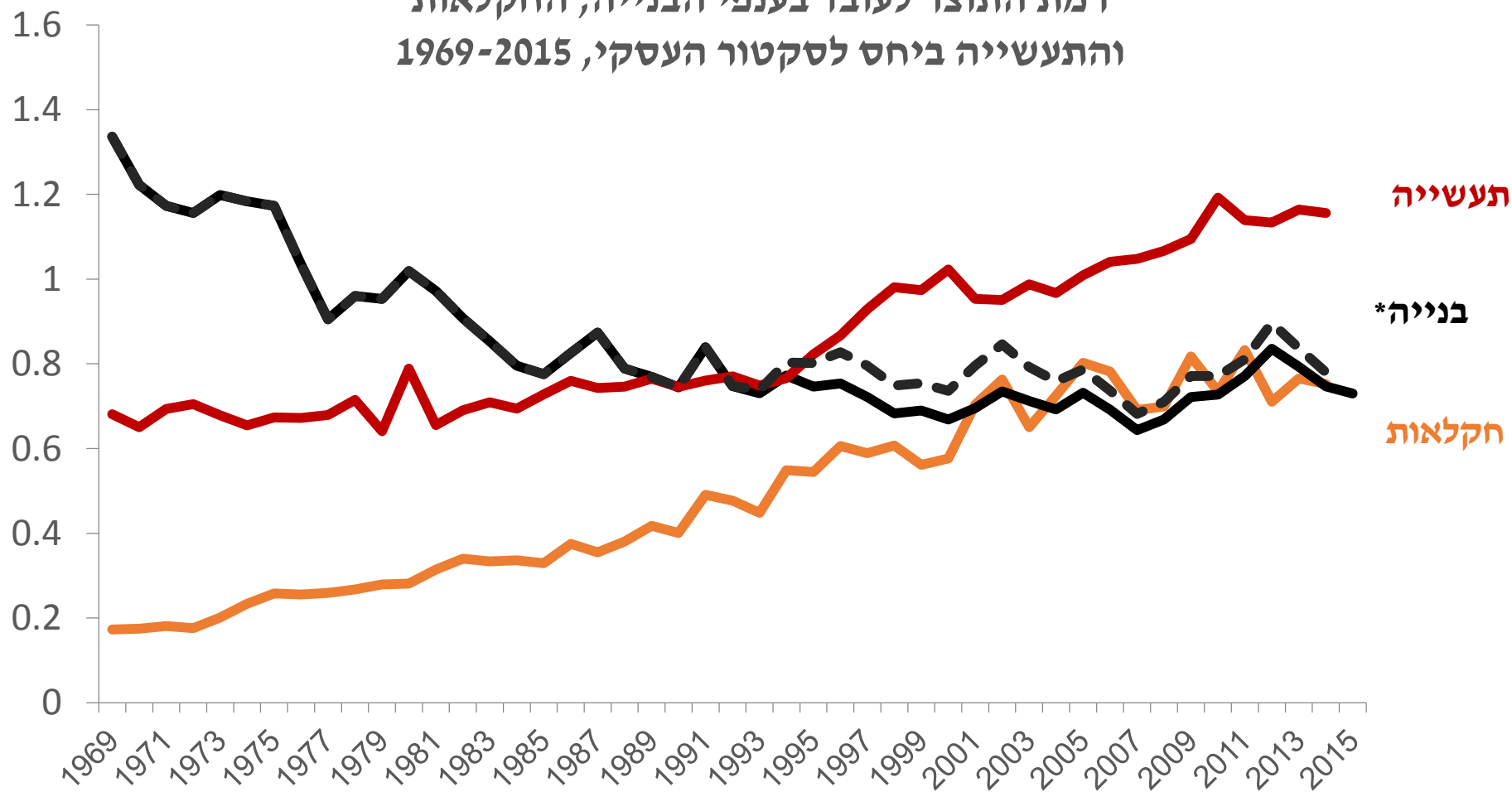
שיעור היצוא החזוי* של הענף בישראל

** בשל מגבלה על זמינות הנתונים הממוצע כולל את ארה"ב ו-19 מדינות מהאיחוד האירופי.
* חזוי על פי שיעור היצוא הממוצע של ארה"ב, בריטניה, גרמניה, ויפן.

ענף הבנייה סובל מפיגור טכנולוגי ניכר בהשוואה לעולם ומשכר נמוך בהשוואה לענפים המעסיקים עובדים דומים

רמת התוצר לעובד בענפי הבנייה, החקלאות
והתעשייה ביחס לסקטור העסקי, 1969-2015

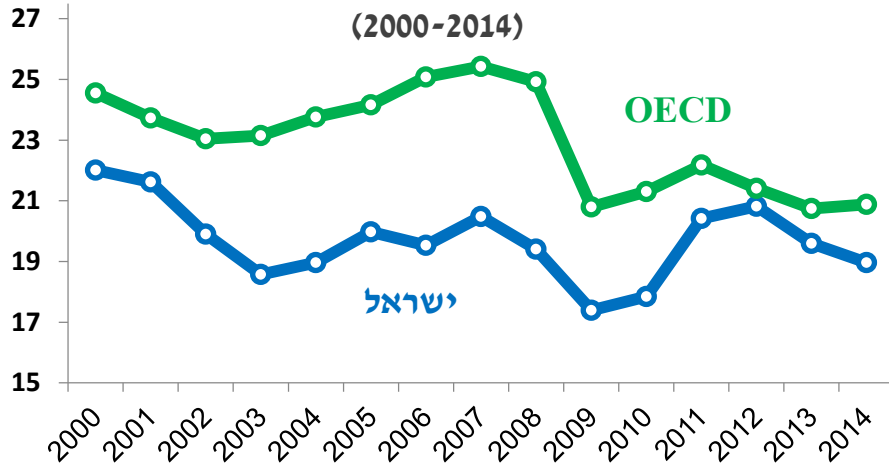

* הקו השחור המרוסק מסמן רמת תוצר לעובד שבה בוצע תיקון בהערכות מספר העובדים הזרים שאינם חוקיים בענף

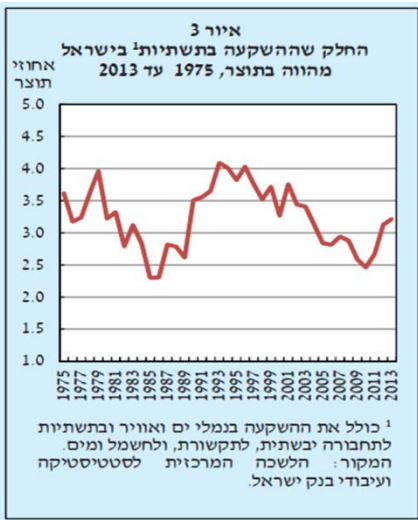
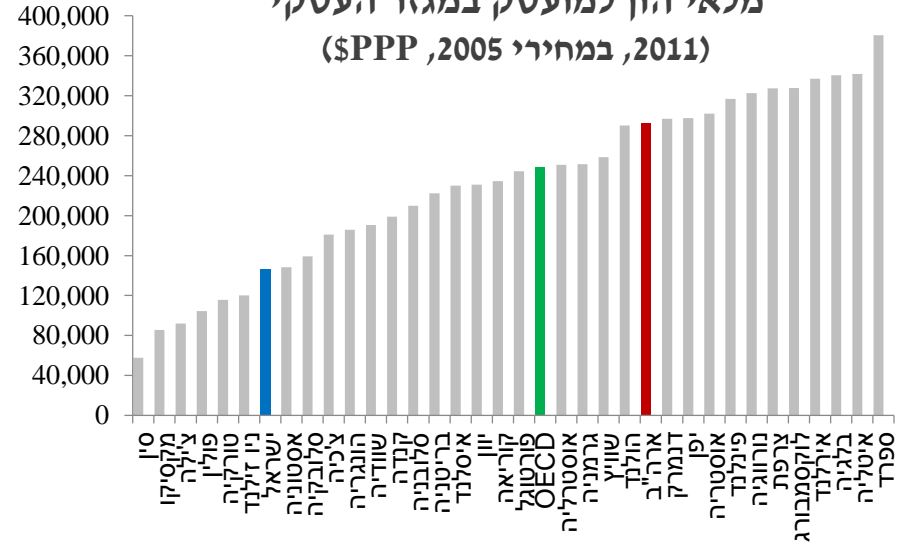
בניתוח הסיבות לפריון הנמוך בשנה שעברה התמקדנו בגורמי הייצור, בדגש על רמת ההשקעות במשק

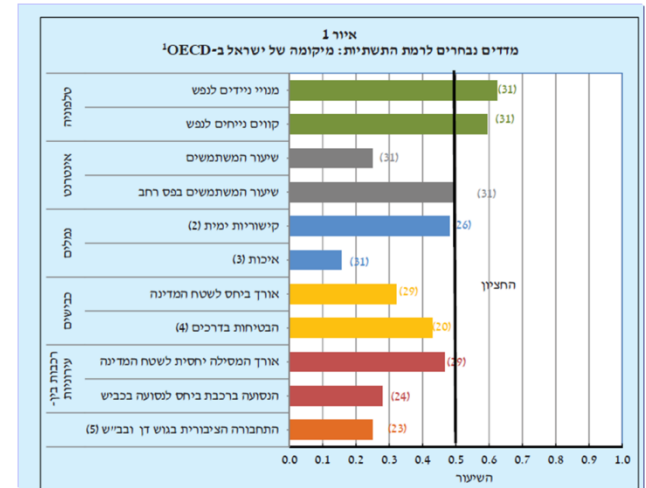
השקעה גולמית במונחי תוצר (2000-2014)

מלאי הון למועסק במגזר העסקי (\$PPP, 2005, במחירי 2011)

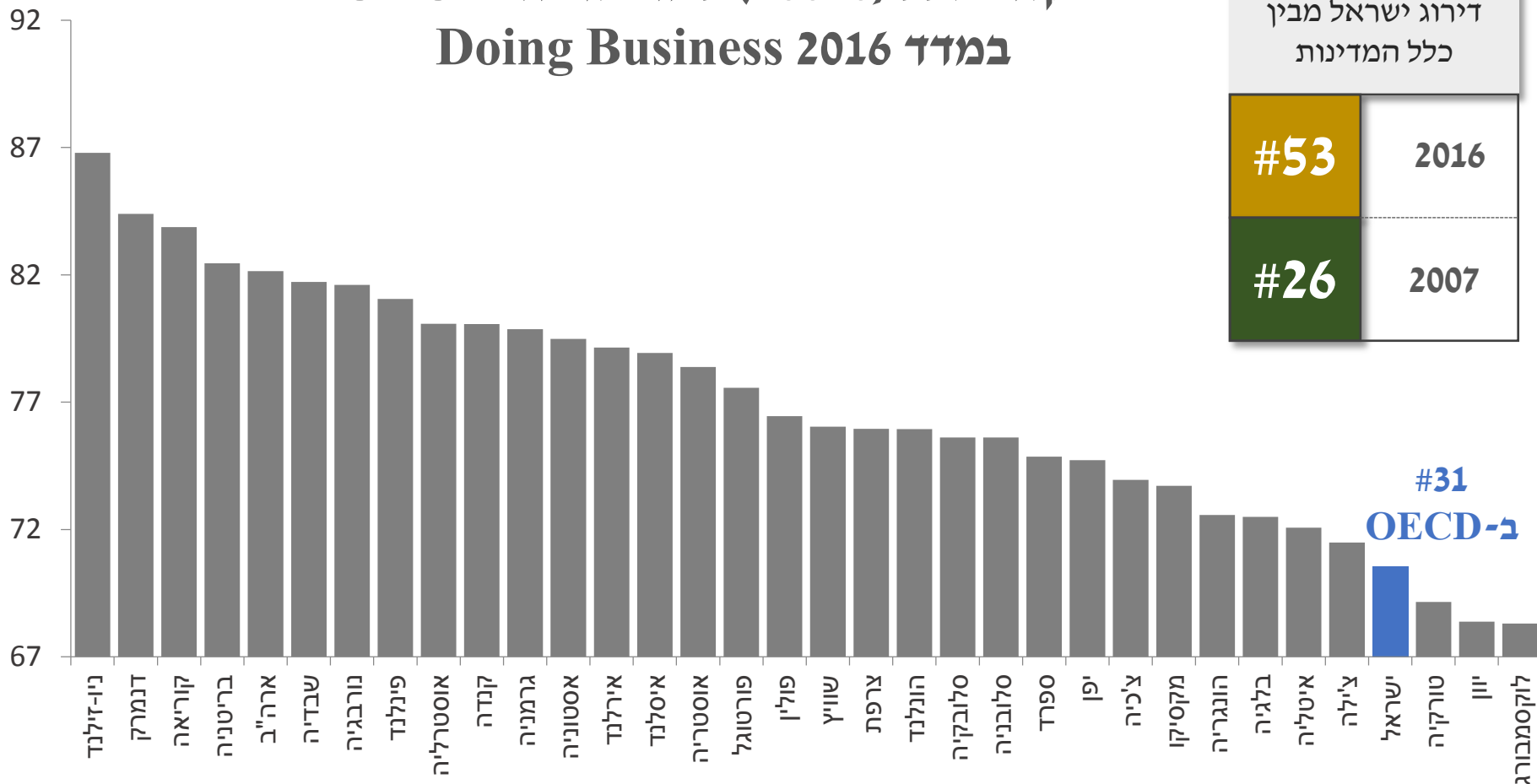
אומדן קרן המטבע הבינ-לאומית:
עלייה של כ-1% תוצר בהשקעה בפרויקטים של תשתית – במידה ואלו נבחרים בקפידה ומבוצעים ביעילות – צפויה להעלות את רמת התוצר ב-0.4% בטווח המידי וב-1.5% לאחר ארבע שנים

לפי מדד Doing Business ישראל היא אחת המדינות שהכי קשה לעשות בהן עסקים ב-OECD

ניקוד כולל (0-100) למדינות ה-OECD במדד Doing Business 2016

* לאורך השנים השתנתה המתודולוגיה של המדד. שינוי מתודולוגי בשנה האחרונה הביא לירידה של ישראל בכ-10 מקומות בדירוג הכללי

ישראל מדורגת במקומות נמוכים במדד ה- Doing Business

Business בין היתר בסחר בינלאומי וברישום נכסים

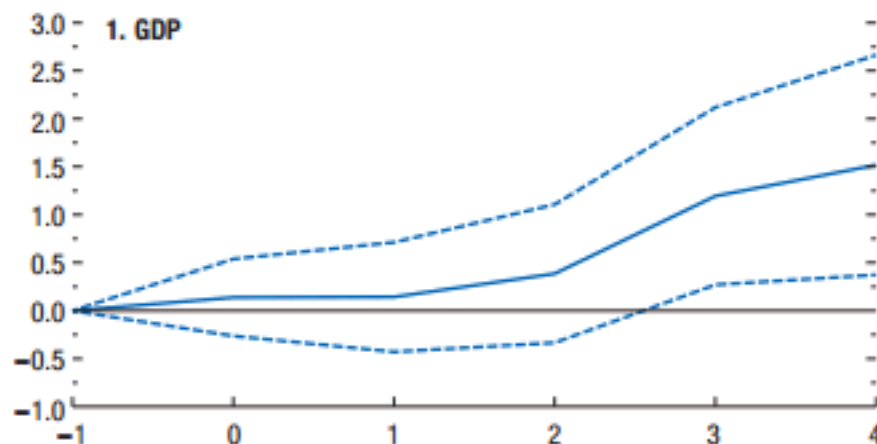
רפורמות בענפים בעלי השפעות רשת טומנות בחובן פוטנציאל להגדלת הצמיחה

Figure 3.5. Macroeconomic Effects of Product Market Reforms

(Percent; years on x-axis)

Product market reforms have a statistically significant medium-term impact on output, but not on employment and price level.

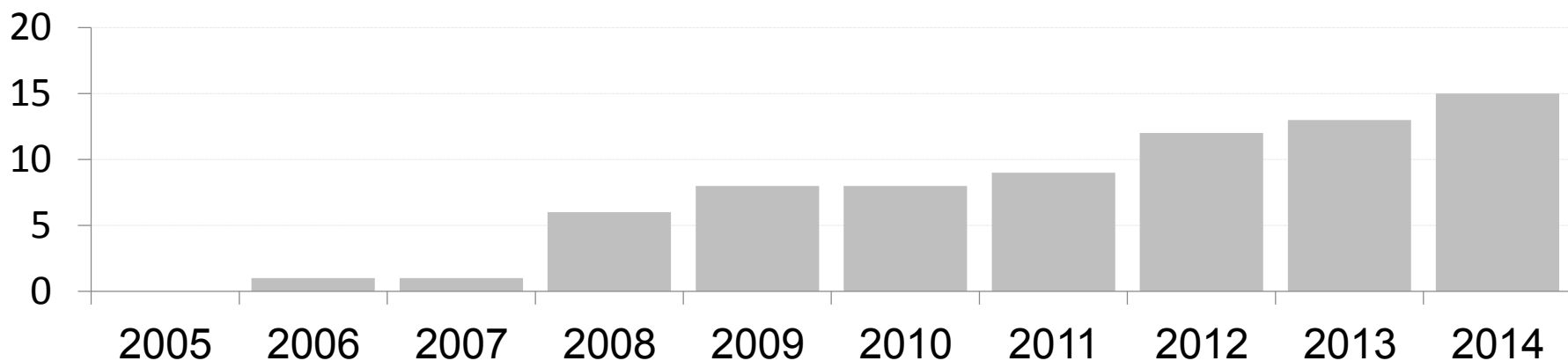

אומדן קרן המטבע הבין-לאומית:
רפורמות של דה-רגולציה והקטנת
חסמי כניסה בתעשיות רשת כמו
תעופה, רכבות, כבישים, חשמל וגז,
טלקום ודואר עשויות להגדיל את
רמת התוצר ביותר מאחוז לאחר
ארבע שנים

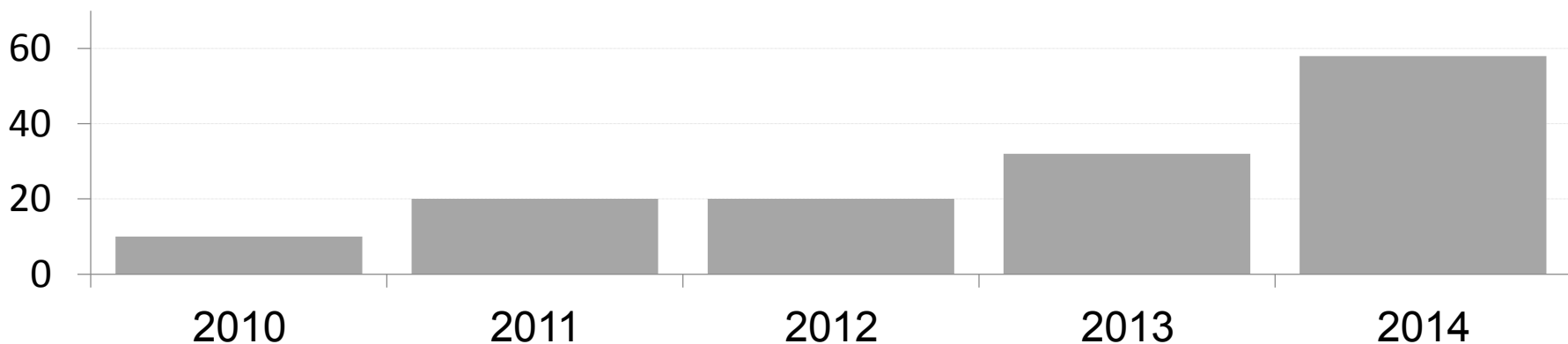
ליברליזציה של הסכמי התעופה הוזילה את מחירי ההובלה האווירית

מספר הקווים בהם מופעל שירות סדיר ע"י שלוש חברות ומעלה, 2005-2014

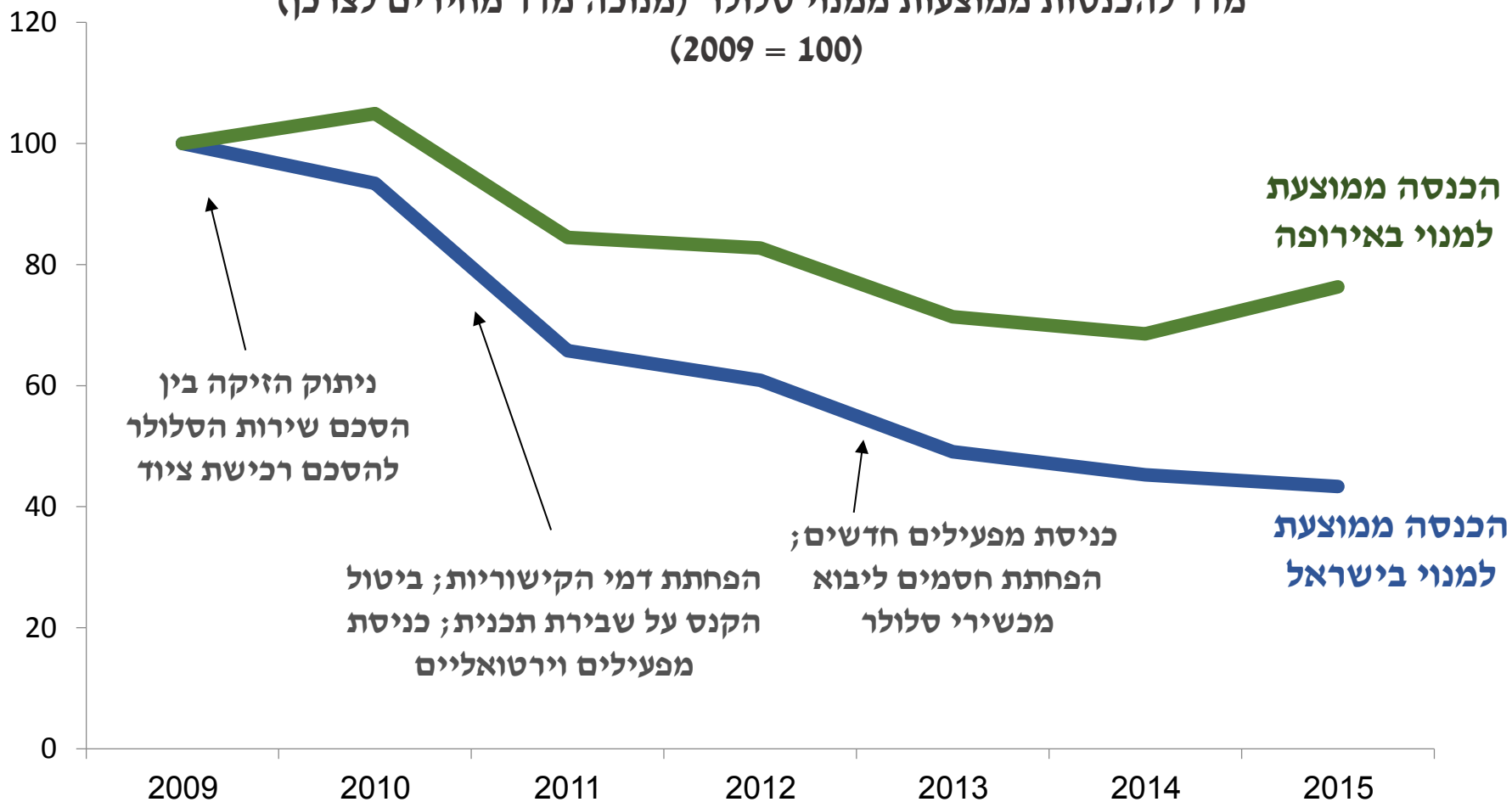
תדירות שבועית ממוצעת, טיסות מנתב"ג ליעדים באירופה ע"י חברות Low Cost

הרפורמה בסלולר הביאה להוזלה בתעריפים ולגידול ניכר בשימוש

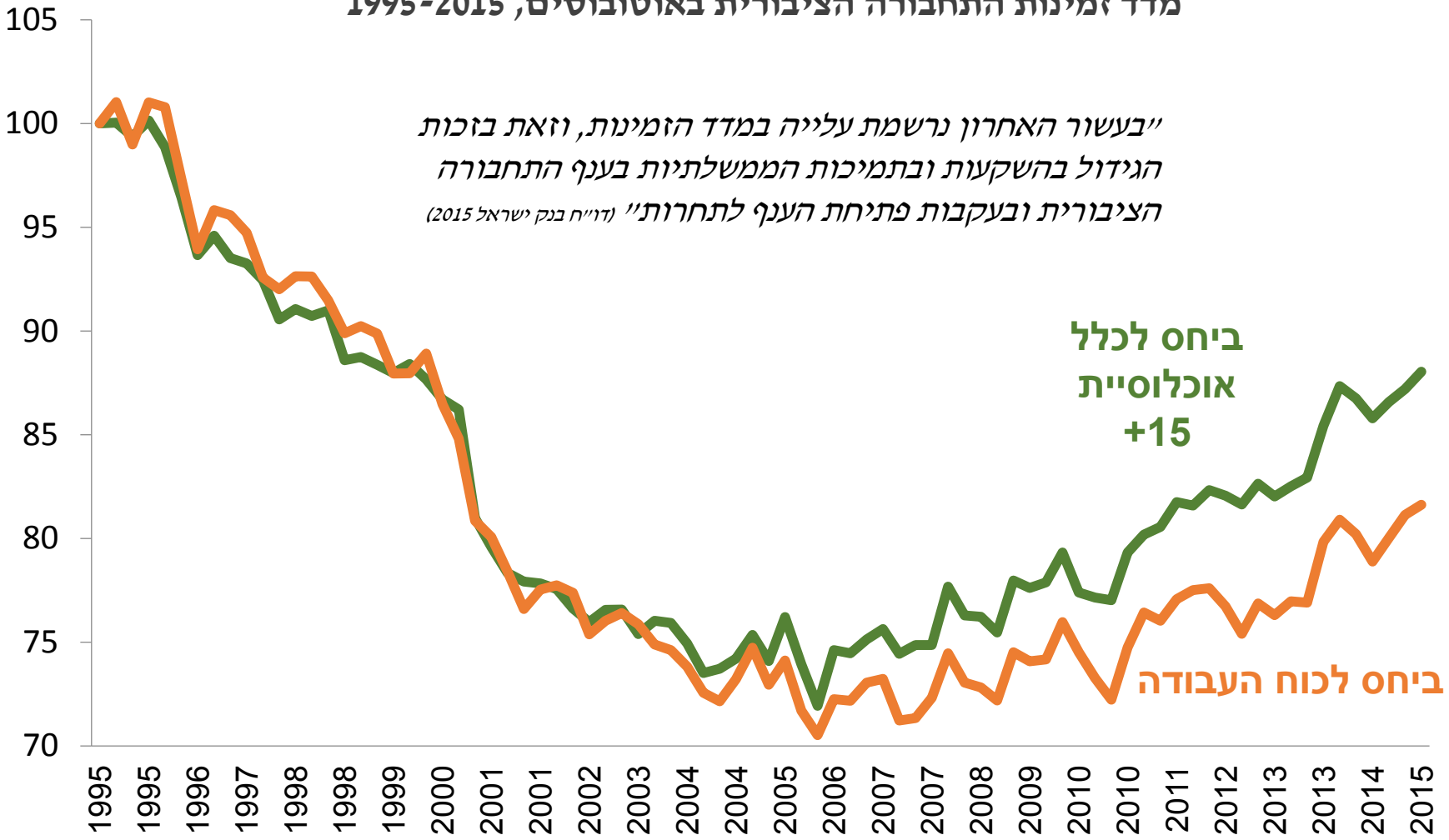
מדד להכנסות ממוצעות ממנוי סלולר (מנוכה מדד מחירים לצרכן)
(2009 = 100)

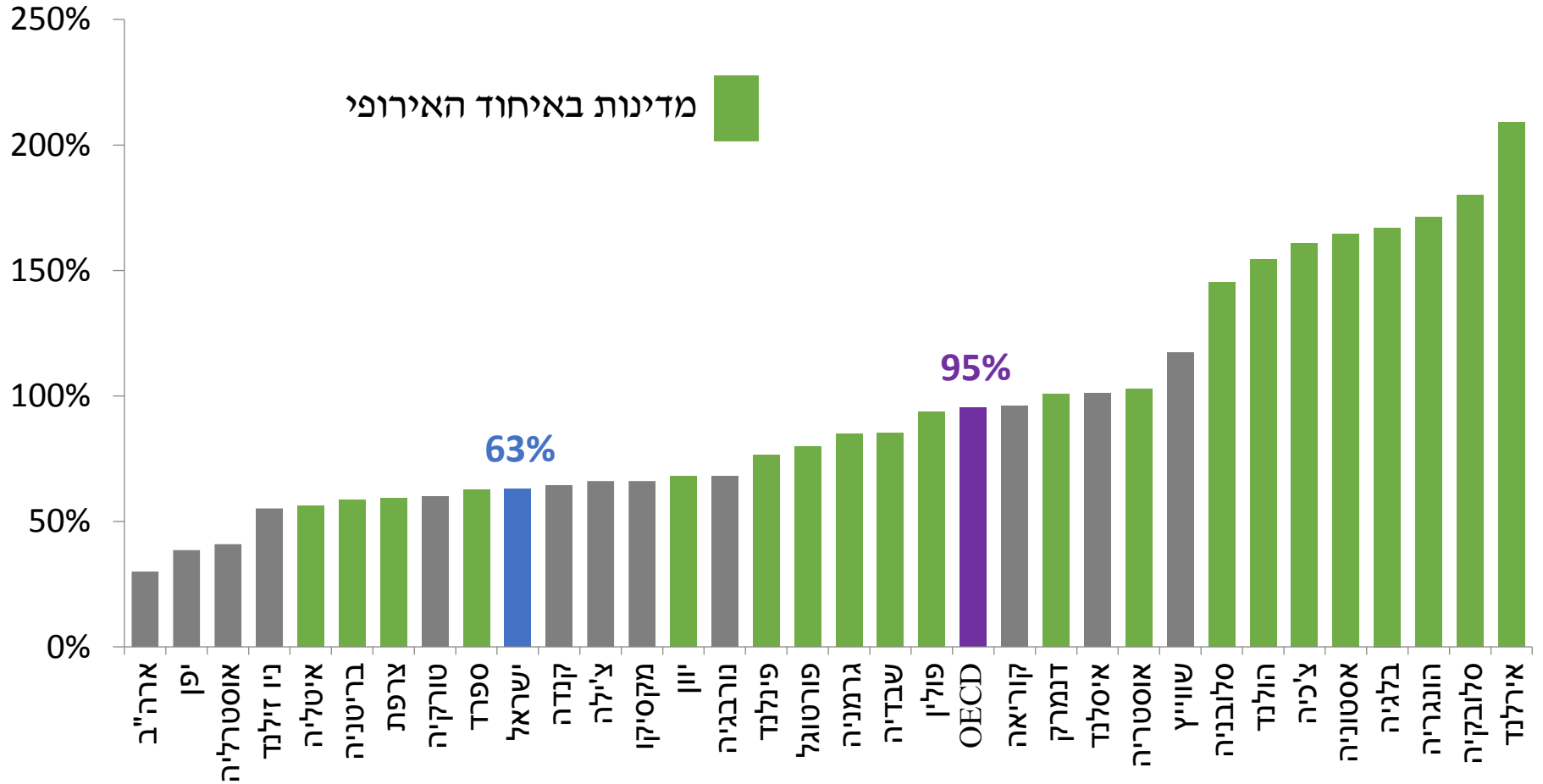
עידוד שימוש בתחבורה ציבורית באמצעות סבסוד והשקעות בתשתית מצמיח תועלות חיצוניות ומגדיל את רווחת כלל המשק

מדד זמינות התחבורה הציבורית באוטובוסים, 1995-2015

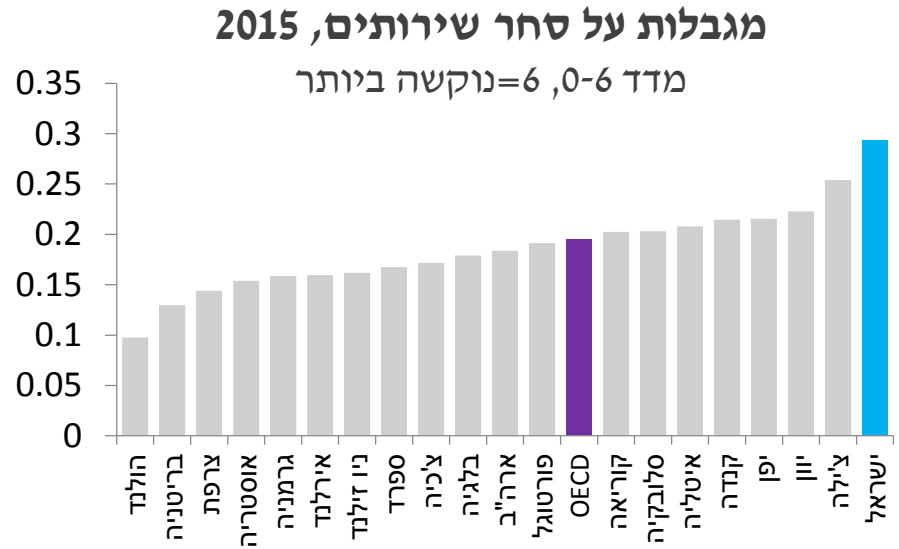
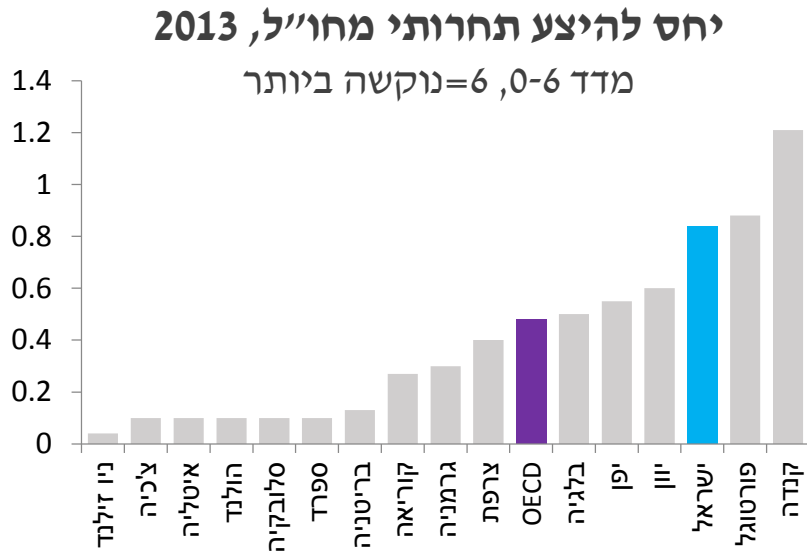
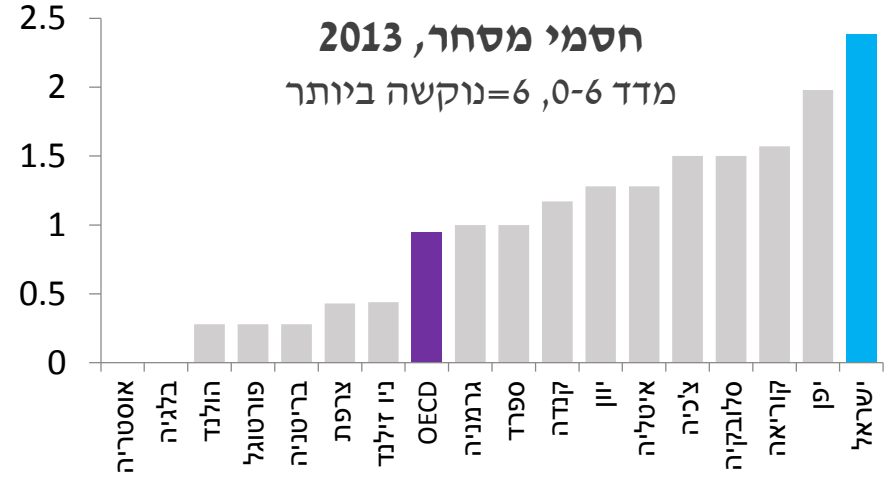
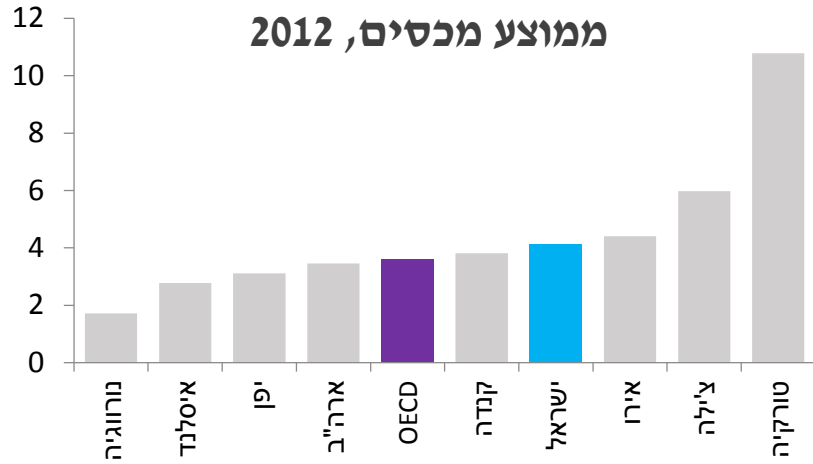
”בעשור האחרון נרשמת עלייה במדד הזמינות, וזאת בזכות הגידול בהשקעות ובתמיכות הממשלתיות בענף התחבורה הציבורית ובעקבות פתיחת הענף לתחרות” (דו"ח בנק ישראל 2015)

היקף הסחר (יבוא ויצוא) כאחוז מהתמ"ג, 2014

"מעבר לסביבה עסקית רגולטיבית ידידותית יותר, כפי שמשתקפת ממוצע ה-OECD, צפויה לתרום בין 0.5 ל-0.75 נק' אחוז לצמיחה השנתית בישראל (OECD)"

□ המדיניות המונית פועלת למיתון תנודות במחזור העסקים ומאפשרת מרחב פעולה למדיניות פיסקלית להתמקד באתגרים ארוכי הטווח של המשק

□ כדי להתמודד עם האתגרים נדרשת תכנית אסטרטגית ממוקדת שתכלול:

✓ רפורמות והסרת חסמים המעכבים חשיפה לתחרות מהעולם

✓ השקעה ורפורמות בענפי "רשת" כגון תחבורה ציבורית, רכבות, אנרגיה, נמלים,

תקשורת ודואר

✓ שדרוג וייעול מערכות השירותים הציבוריים

✓ שילוב אוכלוסיות בתעסוקה והעלאת ההון האנושי באמצעות חינוך והכשרה מקצועית

ומדיניות פעילה בשוק העבודה

הטווח הארוך כבר כאן!

ככל שנקדים לאמץ תכנית אסטרטגית ממוקדת בנושאים אלו,

כך נוכל להתמודד עם האתגרים ולמצות את הפוטנציאל של המשק

תודה